

Minister van Infrastructuur en Waterstaat
Dhr. M. Harbers
Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Dhr. P. Adema
Minister van Natuur en Stikstof
Mw. C. van der Wal

Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving (OFL)
Rijnstraat 8
Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag
www.overlegorgaanfysiekeleefomgeving.nl

Contactpersoon
E. Silver
secretaris

Kenmerk
IENW/BSK-2024/141848

Datum 1 mei 2024
Betreft Advies naar aanleiding van OFL-consultatie
Actualisatie Mariene Strategie deel 1

Bijlage
Overzicht MS1

Geachte heer Harbers, heer Adema en mevrouw Van der Wal,

Op verzoek van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft het Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving (OFL) een consultatie georganiseerd over de actualisatie van de Mariene Strategie deel 1. In een schriftelijke ronde en een bijeenkomst op 25 maart hebben we reacties opgehaald van OFL-leden¹ en andere betrokken partijen (zie bijlage) over de beleidsvoorstellen voor de beoordeling van de huidige milieutoestand, de goede milieutoestand, en de milieudoelen inclusief indicatoren voor de Noordzee.

In deze brief belichten we de hoofdlijnen van de ingebrachte reacties. In de bijlagen treft u meer gedetailleerde reacties.

Constructief gesprek

De reacties en het gesprek tussen de belanghebbenden en de vertegenwoordigers van uw ministeries kenmerkten zich door een constructieve sfeer. De veelzijdigheid van de inbreng zorgde voor een rijke uitwisseling van invalshoeken met een gezamenlijk streven naar het bereiken van de goede milieutoestand voor de Noordzee.

Belanghebbenden constateren in deze actualisatieronde verbeteringen in de definiëring van sommige doelen, mede door de ontwikkeling en integratie van onderzoek. Ook is er waardering uitgesproken voor de kwaliteit van factsheets, met name voor zeevogels, waarmee invulling wordt gegeven aan de beoordeling, de milieudoelen en de indicatoren.

Vanzelfsprekend leefden er ook vragen en zorgen bij de deelnemers. Die zijn ingegeven vanuit de conclusie dat maatregelen, monitoring en handhaving in het verleden onvoldoende zijn geweest om de goede milieutoestand in 2020 te bereiken. Tegelijk zien zij een toename van menselijke activiteiten op zee en maken zij zich zorgen over de effecten daarvan op het ecosysteem en de veiligheid. In zijn algemeenheid stellen wij vast dat het 1) concreter maken van hoe de beoordeling van de milieutoestand en de

---

¹ De leden van het OFL zijn veelal maatschappelijke organisaties, belangenorganisaties en brancheorganisaties. Leden vormen een structurele basis van het overlegorgaan.

Datum

1 mei 2024

Kenmerk

IENW/BSK-2024/141848

doelen tot stand zijn gekomen, en 2) meer inzicht geven in het pad naar realisatie van de doelen, sommige vragen zal beantwoorden of zorgen kan dempen.

Tijdschalen

Een punt van zorg bij partijen is het voorgestelde tijdspad voor het behalen van milieudoelen. Enerzijds bestaat de indruk dat voor sommige doelen de maatregelen vooruitgeschoven worden terwijl partijen urgentie zien voor het verminderen van de druk op en tegelijkertijd het versterken van het ecosysteem. Dit geldt o.a. voor de descriptoren voedselwebben, hydrografische eigenschappen en impulsgeluid. Zeker in gebieden die vallen onder de Vogel- en Habitatrictlijn verwachten natuurorganisaties dat het voorzorgsprincipe sterker gehandhaafd wordt. Ook daarbuiten ligt een opgave om de negatieve impact van menselijk handelen te verminderen. Ons advies is om in de omschrijving van de doelen de tussenstappen explicieter te maken met name richting de verder in de tijd liggende doelen. Het tussentijds evalueren van de effectiviteit van maatregelen zal ook helpen om de uiteindelijke doelstellingen te bereiken.

Anderzijds werd gewezen op de haalbaarheid van doelen voor rifbouwende habitats. Voor platte oesterbanken is de voedselbeschikbaarheid op een bepaalde locatie een sleutelfactor. De beoogde tijdschaal voor het behalen van de doelen moet stroken met de biologische groeisnelheid van platte oesters op verschillende locaties in de Noordzee. De tijdlijn lijkt volgens de participant op dit moment te kort gesteld. We adviseren daarom deze tijdlijn nogmaals te beoordelen.

Kansen, risico's en effecten nieuwe ontwikkelingen

Op een druk bevaren en benutte zee als de Noordzee zijn de schaal en de effecten van ontwikkelingen op de lange(re) termijn van belang. De uitrol van windenergieparken, hergebruik en aanleg van kabels, leidingen en platforms brengen kansen en risico's met zich mee. Die zouden in ogenschouw moeten worden genomen in de descriptoren en doelen. Bijvoorbeeld de kansen van natuurbeschermende en natuurversterkende maatregelen die tot doel hebben infrastructuur natuurinclusief te bouwen en ontwikkelen. In termen van risico's wordt specifiek gewezen op de toename van infrastructuur en scheepvaartverkeer wat het risico op aanvaringen vergroot met potentieel risico op calamiteuze lozingen en daarmee gepaard gaande verontreinigingen. Ook zien betrokkenen een risico op te grote onttrekking van nutriënten uit het systeem wanneer de omvang van zeewierkweek binnen nieuwe windparken een vlucht zou nemen. Verder is de vraag gesteld of de effecten van het opruimen van explosieven voor de aanleg van zeekabels voldoende in beeld zijn en of er alternatieve methoden voorhanden zijn. Tot slot wordt aandacht gevraagd voor het monitoren van de effecten van zandwinning en gepleit voor een onderscheid tussen diepe en ondiepe zandwinning. Deelnemers aan de consultatie hebben behoefte aan concreet inzicht in hoe de (cumulatieve) effecten van deze ontwikkelingen meegewogen worden in de huidige beoordelingen van de ecologische draagkracht van de Noordzee. Ook vragen zij om

Datum

1 mei 2024

Kenmerk

IENW/BSK-2024/141848

nadere onderbouwing van de manier waarop de bijbehorende doelstellingen rekening houden met de hierboven geschetste risico's. In de bijlage wordt de inbreng op deze onderwerpen uitgebreider toegelicht.

Impact assessment

De natuurorganisaties roepen uw ministeries op om een impact assessment uit te voeren van de voorgestelde actualisatie van de Mariene Strategie deel 1. Deze assessment kan inzicht verschaffen in de mate van het bereiken van de goede milieutoestand indien de gestelde doelen behaald worden. Wij zien een meerwaarde in een dergelijke exercitie en adviseren u om over dit voorstel verder in gesprek te gaan met de stakeholders. In overleg kunt u gezamenlijk bepalen op welk moment in de KRM-cyclus een impact assessment de effectiviteit van het beleid het beste kan beoordelen en onder welke voorwaarden deze assessment uitgevoerd kan worden. Dit komt de transparantie ten goede.

Samenhang in beleid

Tot slot vragen wij uw aandacht voor de oproep om meer samenhang aan te brengen tussen de doelen in de Mariene Strategie deel 1 en de doelen van verschillend EU-beleid zoals de Europese Green Deal, de EU Biodiversiteitsstrategie, het Gemeenschappelijk Visserijbeleid en het Actieplan Verontreiniging van lucht, water en bodem naar nul. De natuurorganisaties adviseren binnen de KRM kansen te benutten om de doelstellingen van (nieuw) EU-beleid een plek te geven. Zo kan bijvoorbeeld het doel voor gebiedsbescherming onder de Biodiversiteitsstrategie het behalen van KRM-doelstellingen voor Voedselwebben ondersteunen. In de bijlage staan meer suggesties voor het koppelen van de doelstellingen om synergie te behalen. Daarbij wordt ook aandacht geschonken aan de EU Natuurherstelverordening, waarvan het vervolg in Brussel op dit moment onduidelijk is. Ook zien de organisaties kansen om meer samenhang aan te brengen tussen doelen voor verschillende descriptorren binnen de Mariene Strategie deel 1. Daarvoor verwijzen wij naar de bijlage.

Noordzeeoverleg

Dit advies is toegelicht aan de partijen van het Noordzeeoverleg op 24 april. De aandachtspunten die partijen hebben meegegeven zijn verwerkt in het advies.

Al met al zien wij een grote betrokkenheid van ministeries en maatschappelijke organisaties bij de opgave voor het bereiken van een goede milieutoestand voor de Noordzee. Wij vertrouwen erop dat het samenbrengen van alle expertise een nuttige bijdrage zal leveren aan de afronding van het eindrapport voor de Mariene strategie deel 1.

Indien gewenst zijn we uiteraard beschikbaar om ons advies mondeling toe te lichten.

Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving (OFL)

Datum

1 mei 2024

Kenmerk

IENW/BSK-2024/141848

Hoogachtend,

Johan van de Gronden
Voorzitter Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving

Sybilla M. Dekker
Voorzitter Noordzeeoverleg / Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving

Datum

1 mei 2024

Kenmerk

IENW/BSK-2024/141848

BIJLAGEN

De volgende maatschappelijke organisaties waren vertegenwoordigd tijdens de bijeenkomst op 25 maart 2024:

- Stichting La MER
- Vogelbescherming Nederland
- ProSea Marine Education
- Stichting De Noordzee
- Watersportverbond
- Deltares

De volgende organisaties hebben een schriftelijke reactie ingediend:

- Groene NGO's: Stichting De Noordzee, Natuur & Milieu, De Vogelbescherming en WWF Nederland (zie bijlage 1)
- TenneT (zie bijlage 2)
- MARIN (zie bijlage 3)
- Spirit Energy (zie bijlage 4)

